

הבורסה בשנת 2015

נורית דרור, יחידת המחקר

מדד ת"א-25 עלה השנה בכ-3% לאחר שהגיע באוגוסט לרמות שיא כל הזמנים, וזאת בהשוואה לירידות בבורסות המובילות באירופה, אך עליות בנאסד"ק;

מדד ת"א-75 ירד השנה בכ-7%;
מניות מדד יתר-50 ומניות התקשורת הובילו בעלייה של כ-21%;

עלייה של כ-14% במחזורי המסחר במניות;

2 חברות נדל"ן – "ויתניה" ו"קבוצת אורון" - ביצעו הנפקה ראשונית (IPO) של מניות ו-9 חברות ביצעו רישום כפול בתל-אביב, בהן "סודה סטרים" שנרשמה בדצמבר;

הושקו מדד "ת"א-ביגיטק" על מניות היי טק ישראליות הנסחרות ברחבי העולם, ומדד ת"א-25 נטו דולר, שניהם במטרה למשוך משקיעי חוץ לבורסה;

עליות שערים מתונות באיגרות החוב לסוגיהן;

מחזור מסחר שיא באג"ח חברות ושווי שוק שלהן הגיע לשיא;

סכום שיא של כ-54 מיליארד שקל גויס בהנפקות והקצאות של אג"ח חברות לציבור ;

גיוסי ענק ע"י 11 חברות אג"ח חדשות שגייסו מהציבור כ-6 מיליארד שקל –
בהן 8 חברות נדל"ן מניב זרות;

הושקו שני מדדי אג"ח חדשים – "תל בונד-לא צמודות" ו"תל בונד-תשואות שקלי";

הונפקו 60 תעודות סל חדשות, ומספר תעודות הסל הגיע בסוף השנה ל-640.
שווי החזקות הציבור בתעודות סל (ללא תעודות פיקדון) הגיע כ-112 מיליארד שקל;

בסיכום שנת 2015 עלה מדד ת"א-25 בכ-3% בהמשך לעלייה של כ-10% בשנה הקודמת. השנה נפתחה בעליות שערים, ומדד ת"א-25 עלה בכ-18% עד ה-5 באוגוסט והגיע לשיא של 1723.56 נקודות - גבוה בכ-15.5% מהשיא הקודם אליו הגיע בדצמבר 2014.

לאחר מכן התהפכה המגמה ונרשמו ירידות שערים של כ-12.5% עד אמצע דצמבר, בהשפעת צניחת המניות בבורסות בסין באוגוסט, גל טרור בארץ שהחל בספטמבר וצניחת מחיר הנפט בדצמבר.

יש לציין שמדד ת"א-75 ירד השנה בכ-7%, ואילו מדד יתר-50 הוביל בשנת 2015 בעלייה של כ-21%.

המניות העיקריות שהשפיעו על תשואת מדד ת"א-25 בשנת 2015 הן: **בזק ופרוטרום** שתרמו כ-2.5% וכ-2% בהתאמה לעליית המדד, ומנגד **כיל ופריגו** שתרמו לירידת המדד כ-2.5% וכ-1%, בהתאמה.

הגורמים החיוביים העיקריים שהשפיעו על מגמת המסחר בתל-אביב היו:

- הורדת הריבית ע"י בנק ישראל ב-0.15%, לרמת שפל היסטורי של 0.1% החל ממרץ 2015, לצד התחזקות הדולר ועלייתו לשער של 4.049 במרץ. הורדת הריבית כאמור היתה על רקע ירידת מדד המחירים לצרכן לעומת יעד האינפלציה שהציבה הממשלה.
- נתונים מאקרו כלכליים חיוביים: ירידה בשיעור האבטלה מכ-5.9% בשנת 2014 לכ-5.3% בסוף השנה, ירידה בגירעון הממשלתי ועלייה במדד המשולב בקצב שאפיין את השנה הקודמת; חברת דירוג האשראי הבינלאומית S&P אישרה את דירוג מדינת ישראל A+ עם אופק דירוג "יציב".
- במישור הבינלאומי תרמו עליות השערים, בעיקר המשך השיפור הכלכלי בארה"ב וציפיות להעלאת ריבית הפד שהתממשו בדצמבר; הרחבה כמותית באירופה והורדת הריבית על הפיקדונות לקראת סוף השנה. כמו כן השפיעו: הסכם גרעין עם איראן, הסדר חוב ליוון והשאריתה בגוש האירו.

הגורמים השליליים העיקריים שהשפיעו במהלך השנה על מדדי המניות בארץ היו:

- שיעור צמיחה נמוך - התוצר המקומי הגולמי צפוי לעלות בכ-2.5% בשנת 2015 בדומה לשיעור העלייה בשנת 2014, השיעור הנמוך ביותר מאז 2010.
- החלשות הדולר בכ-5% ביחס לשקל החל במרץ והתייצבותו בשער של כ-3.88 שקל לקראת סוף השנה חרף רכישות דולרים ע"י בנק ישראל, וירידת האירו עד לשער שפל של 14 שנה ביחס לשקל.
- גורמים שליליים נוספים השנה היו: גילוי מאגר גז ענק מול חופי מצרים שהביא לצניחת מניות הנפט בת"א באוגוסט, והתגברות המתוחות הביטחונית בארץ החל בספטמבר.
- במישור הבינלאומי: מחירי הסחורות עדיין נמוכים ומחיר הנפט המשיך לרדת והגיע לשפל של שבע שנים עם מחיר של כ-36 דולר לחבית; הותרת הריבית בארה"ב ללא שינוי, עד דצמבר, בניגוד לציפיות להעלאתה; ירידות שערים בבורסות אירופה על רקע חשש מפני יציאת יוון מהאיחוד עקב חדלות פירעון; ירידות שערים חדות בבורסות בסין עקב ירידה בקצב הצמיחה.

* כל הנתונים בסקירה זו הינם במונחים נומינליים. נתוני 2015 בסקירה, בלוחות ובגרפים הם נתוני אומדן נכון ל-15.12.2015.

בערכים דולריים, מדד ת"א-25 עלה בשנת 2015 ב-4% בעקבות ירידה של כמעט אחוז בשער הדולר ביחס לשקל, לעומת ירידה של עד כ-11% בבורסות מובילות באירופה. מאידך, בורסת הנאסד"ק ממשיכה לבלוט זו השנה השלישית ולהוביל עם תשואה חיובית של כ-9% בשנת 2015.

הבורסה השיקה בנובמבר את מדד ת"א-25 נטו דולר - המדד מבטא תשואה כוללת נטו דולרית, כאשר רק הדיבידנד נטו (75% מהדיבידנד) מושקע חזרה במדד. המדד החדש פותח על מנת לענות לצרכי משקיעים בחו"ל, זאת במטרה שחברה בינלאומית תשיק בחו"ל ETF על מדד ת"א-25.

מגמה מעורבת אפיינה את מדדי המניות הענפיים, כאשר מדד ת"א-תקשורת בלט השנה בעלייה של כ-21% בזכות עלייה חדה של כ-30% במניית "בזק", לאחר שזינק ב-50% בשנת 2013 ועלה בכ-10% אשתקד. לעומת זאת, מדד ת"א-ביומד בלט לשלילה, שנה שניה ברציפות, בירידה של כ-29% לאחר ירידה של כ-34% ב-2014.

מדד ת"א-בלוטק ירד השנה בכ-2% שילוב של ירידה חדה של 29% במדד ת"א-ביומד שמונתה בזכות עלייה של כ-6% במניות הטכנולוגיה. **מדד "טק-עילית"** שהושק במאי אשתקד המורכב ממניות החברות הגדולות בענפי הטכנולוגיה והביומד ירד אף הוא בכ-2% השנה ובכ-1% מאז השקתו.

תשואה שנתית של מדדי המניות:

	2013	2014	*2015	
ת"א-25	12%	10%	3%	
ת"א-75	25%	-10%	-7%	
ת"א יתר-50	36%	-12%	21%	
ת"א טק-עילית**			-2%	
ת"א-בלוטק	9%	-5%	-2%	
ת"א-טכנולוגיה	7%	1%	6%	
ת"א-ביומד	30%	-34%	-29%	
ת"א-פיננסים	19%	-8%	3%	
ת"א נדל"ן-15	26%	1%	3%	
ת"א-נפט וגז	9%	-20%	-8%	
ת"א-תקשורת	50%	10%	21%	

* אומדן, נכון ל-15.12.2015.

** המדד הושק ב-11.5.2014.

בהמשך להמלצות הוועדה לקידום השקעות בחברות ציבוריות הפועלות בתחום המו"פ, חתמה הבורסה במרץ 2015 על הסכם שיתוף פעולה עם BlueStar Indexes, חברת מחקר מניו-יורק העוסקת בחישוב מדדים בינלאומיים. במסגרת שיתוף הפעולה, פיתחה BlueStar את מדד TA-BigiTech (ת"א-ביגיטק) - מדד בינלאומי ראשון הכולל את חברות ההייטק הישראליות או הקשורות לישראל הנסחרות בתל-אביב ו/או בחו"ל. השקת המדד נועדה לאפשר למשקיעים בארץ ובעולם להחשף ל"startup nation", באמצעות קניית סל של חברות הייטק ישראליות.

המדד מונה כיום 71 חברות הייטק ישראליות או קשורות לישראל – 39 מניות הנסחרות רק בחו"ל, 27 מניות דואליות ו-5 מניות הנסחרות רק בת"א. שווי השוק של המניות הכלולות במדד מגיע לכ-76 מיליארד דולר. חברת "בלוסטאר" השיקה בנובמבר בארה"ב תעודת סל ראשונה (ITEQ) על מדד ת"א-ביגיטק,

מחזורי המסחר במניות:

בסיכום שנתי מחזור המסחר בשוק המניות (בבורסה ומחוצה לה, כולל תעודות סל בשוק המניות) הסתכם בכ-1.4 מיליארד שקל ביום – גבוה בכ-18% מהמחזור הממוצע בשנה הקודמת. יצוין כי ב-14 בדצמבר, ערב עדכון המדדים החצי שנתי, הסתכם מחזור המסחר בבורסה בשוק המניות בכ-5.4 מיליארד שקל - המחזור הגבוה ביותר מאז מאי 2010.

מחזור המסחר היומי במניות והמירים (לא כולל תעודות סל) הסתכם בכ-970 מיליון שקל – גבוה בכ-14% מהמחזור היומי בשנת 2014. בניכוי עליית מדד המניות בשיעור 3% בשנת 2015, עלה השנה מחזור המסחר במניות והמירים בכ-11%.

חלקן במסחר של מניות מדד ת"א-25 הסתכם השנה בכ-71% ממחזור המסחר במניות (ללא תעודות סל), חלקן במסחר של המניות הכלולות במדד ת"א-75 היה כ-20% מסך המחזור במניות, וחלקן של מניות היתר כ-9% מהמחזור במניות. שיעורים אלה דומים לנתוני השנים האחרונות, פרט לשנת המשבר 2008 – בה גדלה הריכוזיות וחלקן במסחר של מניות מדד ת"א-25 עלה לשיא של 81%.

החזקות הציבור במניות:

החזקות הציבור במניות גדלו השנה בזכות מכירות מניות ע"י בעלי עניין למשקיעים מוסדיים ולציבור, נטו, בסכום של יותר מ-3 מיליארד שקל, וזאת לאחר מכירות בשווי של יותר מ-5 מיליארד שקל בכ"א מהשנתיים הקודמות - מרביתן בהשפעת חוק הריכוזיות. בראש רשימת המכירות: מכירת רוב החזקות בנק לאומי במניות החברה לישראל (כ-1.2 מיליארד שקל), ומכירת מניות הבנק הבינלאומי ע"י דיסקונט ומניות פז נפט ע"י צדיק בינו (כ-330 מיליון שקל כל חברה).

ב-2015 נמשכה המגמה של כניסת משקיעים זרים לשוק המניות בתל-אביב ותושבי חוץ רכשו, נטו, עד סוף אוקטובר מניות בסך כ-6 מיליארד שקל בבורסה בת"א, וזאת לאחר שבסיומם שנת 2014 רכשו מניות נטו בסך כ-5 מיליארד שקל.

גיוס הון בשוק המניות

השנה נרשמה ירידה בהיקף גיוס ההון בשוק המניות בארץ והוא הסתכם בכ-4.7 מיליארד שקל. סך ההנפקות לציבור הסתכם בכ-2.7 מיליארד שקל - ירידה של כ-27% לעומת אשתקד. סך ההקצאות הפרטיות הגיעו לכ-1.8 מיליארד שקל - ירידה של כ-48% לעומת שנת 2014 (שבה כ-2.4 מיליארד שקל גיוס בהקצאה פרטית ע"י "פריון נטוורק", במסגרת רכישת חלק מ"קונדואיט").

גיוסים בשוק המניות בתל-אביב בשנים 2013-2015:

מספר הנפקות			הסכומים שגויסו (במיליוני שקלים)			
2013	2014	*2015	2013	2014	*2015	
91	76	54	4,204	3,742	2,735	הנפקות
4	5	2	320	1,355	149	מזה: חברות חדשות
76	65	81	1,464	3,479	1,805	הקצאות פרטיות
			438	392	175	מימוש אופציות
167	141	135	6,106	7,613	4,715	סה"כ

* אומדן, נכון ל-15.12.2015.

בשנת 2015 בוצעו שתי הנפקות ראשוניות, בסכום כולל של כ-150 מיליון שקל, ע"י חברות הנדל"ן ויתניה (79 מיליון שקל) וקבוצת אורון (70 מיליון שקל).

השנה "הצטרפו" לבורסה 9 חברות, מתוכן 3 חברות היי טק, וזאת באמצעות הכנסת פעילות לתוך "שלדים בורסאיים".

חברות הנדל"ן שגייסו בשנת 2015 כ-1.4 מיליארד שקל בהנפקת מניות, בולטות גם השנה עם סכום המהווה כמחצית מהסכום שגויס השנה בהנפקת מניות לציבור, בדומה לשנים 2013-2014.

מבין ההנפקות המשניות בלטו השנה בגודלן הנפקות זכויות שביצעו אידיבי פתוח ואידיאו גרופ בסך כ-420 ו-380 מיליון שקל, בהתאמה.

החברות הדואליות: תשע חברות ביצעו רישום כפול בשנת 2015:

- **קנון הולדינגס** - חברת השקעות זרה שהתפצלה מהחברה הבורסאית "החברה לישראל";
- **אורמת טכנולוגיות** - חברת אנרגיה חילונית זרה שמיזגה לתוכה את החברה הבורסאית "אורמת תעשיות";
- **אופטיבייס** - חברת נדל"ן מניב ישראלית הפועלת בחו"ל;
- חברות הביוטכנולוגיה הזרות – **ביוטיים**, **נבידאה**, **מנקיינד**, **וסלזיון**, שנסחרו עד כה רק בארה"ב;
- ענקית התרופות ההולנדית **מיילן** שנרשמה במסגרת הצעת הרכש לבעלי מניות חברת "פריגו" הבורסאית;
- בדצמבר נרשמה במסגרת הרישום הכפול **סודה סטרים** - חברה ישראלית העוסקת בייצור והפצה של מכשירי הגזתמים ביתיים, והיא צפויה להצטרף למדד ת"א-100, במסגרת ה"מסלול המהיר" בתחילת ינואר 2016.

מניות **ביוטיים נבידאה ומנקיינד** נכנסו למדדי ת"א-100, טק-עילית, ת"א-בלוטק ות"א-ביומד ב"מסלול המהיר".

לאור כניסתן למדדי הבורסה של מיילן וארבעת חברות הביוטכנולוגיה הזרות שביצעו רישום כפול, הוחלט כי עד להשקת הרפורמה במדדי הבורסה במהלך 2016, כניסתן של חברות זרות למדדי הבורסה תתאפשר רק אם החברה היא בעלת "זיקה" לישראל. כמו כן נקבע כי תקרת המשקל למניה שתצורף למדדי הבורסה ת"א-25 ות"א-100 יעמוד על 4%. לפיכך, ענקית התרופות **מיילן** נכנסה למדד ת"א-25 במועד העדכון החצי שנתי של המדד (15 בדצמבר 2015) ומשקלה במדד הוגבל ל-4%.

ביוטיים ניצלה את כניסתה למדדי הבורסה במסלול המהיר, והקצתה למנפיקות תעודות הסל מניות בסך כ-80 מיליון שקל, ובכך לראשונה נפתח מסלול של גיוס הון לחברה סמוך לאחר רישומה למסחר בתל-אביב במסגרת רישום כפול, ערב כניסתה למדדי הבורסה. השנייה לנצל את המסלול היתה **מנקיינד** שגייסה ערב כניסתה למדדי הבורסה בדרך זו כ-140 מיליון שקל ממנפיקי תעודות הסל (כשליש מסך המניות אותן היה עליהן לרכוש).

שתי חברות ביומד בורסאיות – **אינטק פארמה וכיטוב פארמה** - הנפיקו מניות לציבור בארה"ב וגייסו כ-115 וכ-51 מיליון שקל בהתאמה ורשמו את מניותיהן למסחר גם בנאסד"ק, ושתי חברות ביומד בורסאיות נוספות – **בינדוקס ומדיגוס** – נרשמו למסחר גם בנאסד"ק ללא גיוס הון.

באטמ תקשורת מחקה את מניותיה מהמסחר בת"א בלבד, ומניותיה ממשיכות להיסחר בלונדון.

החברות הדואליות גייסו השנה בחו"ל כ-30.7 מיליארד שקל באמצעות הנפקות והקצאות פרטיות של מניות, לעומת כ-7.2 מיליארד שקל בשנה הקודמת. מתוכם:

- כ-26 מיליארד שקל גייסו ע"י **טבע** בהנפקת ענק של מניות בארה"ב, מחצית הסכום גויס במניות רגילות ומחצית הסכום גויס בהנפקת מניות בכורה (לא סחירות), וזאת במטרה לממן את רכישת הפעילות הגנרית של ענקית התרופות "אלרגן".
- כ-3 מיליארד שקל גייסו ע"י **אופקו** בהקצאת ענק של מניות לבעלי מניות "ביו-רפרנס לבורטוריז" במסגרת מיזוגה בחברה.
- כיום נסחרות בת"א **55** חברות דואליות שמניותיהן נסחרות במקביל גם בארה"ב, ו-**4** חברות נוספות נסחרות בת"א ובחו"ל שלא במסגרת הרישום הכפול.

מספר החברות בבורסה:

בסוף השנה נסחרו בבורסה 462 חברות לעומת 473 חברות בסוף שנת 2014, לאחר שבמהלך השנה נמחקו מהבורסה **22** חברות, לעומת 42 חברות שנמחקו בשנת 2014. להלן התפלגות החברות לפי סיבת המחקיה:

- **10** חברות שנמחקו מרצון בעקבות **הצעות רכש ומיזוגים** - מחיקת מחציתן תרמה ל"השטחת הפירמידות" בדרך של מיזוג חברה בורסאית אחת הנמחקת מהמסחר בתוך חברה בורסאית אחרת הממשיכה להיסחר ("אלרוב", "נצבא", "דניה סיבוס", "עוגן נדל"ן" וכן "אורמת תעשיות" שמוזגה עם חברת הבת שלה שנרשמה במקומה). בארבע חברות נוספות היה שיעור החזקות הציבור נמוך והן נרכשו ע"י בעלי השליטה, וכן חברה אחת - "ספקטרוניקס" - שהייתה כלולה במדדי הבורסה ונמחקה עקב מיזוגה בחברה זרה.
- **5** חברות שנמחקו ביוזמת הבורסה עקב **אי עמידה בכללי השימור-רוחן** חברות קטנות מאד.
- **5** חברות עקב **הסדר/פירוק**.

- דואלית אחת שנמחקה מהמסחר בת"א בלבד ("באטמ" הממשיכה להיסחר רק בלונדון).
- חברה אחת – "כרמל אחזקות" – נמחקה עקב פדיון מוקדם של אג"ח להמרה, לאחר שמיניתיה נמחקו בינואר 2014 מהמסחר בעקבות אי עמידה בכללי השימור.

שוק איגרות החוב

מדדי איגרות החוב:

עליות שערים ממוצעות של כ-1.5% נרשמו בשנת 2015 באיגרות החוב. איגרות חוב שקליות בריבית קבועה, ממשלתיות וחברות, עלו בכ-3%, ועלייה של כ-0.5% נרשמה באיגרות חוב חברות צמודות מדד. לעומת זאת, איגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד ואיגרות חוב חברות הכלולות במדד תל-בונד 20 ירדו השנה בכ-0.5% וכ-1.5% בהתאמה.

מדד איגרות החוב "תל-בונד תשואות" שהושק בפברואר 2013 וכולל אג"ח חברות צמוד מדד בריבית קבועה בדירוג (-BBB) עד (A) עלה השנה בכ-1% - עלייה גבוהה יחסית, המפצה על הדירוג הנמוך יותר של איגרות החוב הכלולות בו, לעומת האג"ח הכלולות במדד תל בונד 40 שנותר השנה ללא שינוי.

יצוין כי בשנת 2014 בלטו איגרות חוב ממשלתיות שקליות מסוג "שחר" שעלו בכ-8% ואג"ח ממשלתיות צמודות מדד שעלו בכ-6%.

להלן טבלה המפרטת את התשואות ושווי השוק של מדדי איגרות החוב בשנים 2015-2014:

תשואות המדדים ושווי השוק של איגרות החוב:

תשואה שנתית	תשואה שנתית	שווי שוק	
2014	*2015	(מיליארדי שקלים)	
			איגרות חוב ממשלתיות
5.8%	-0.5%	205	צמודות מדד
7.2%	2.5%	292	שקליות - סה"כ
8.3%	3.0%	248	מדדים בולטים: ריבית קבועה
1.0%	0.0%	44	ריבית משתנה
ללא מדד	ללא מדד	4	ממשלתית דואלית
6.6%	1.5%	501	סה"כ איגרות חוב ממשלתיות
			איגרות חוב חברות**
1.0%	0.5%	195	צמודות מדד - סה"כ
1.0%	-1.5%	55	מדדים בולטים: תל-בונד 20
0.6%	0.0%	53	תל-בונד 40
0.4%	0.5%	46	תל-בונד צמודות-יתר
-2.9%	1.0%	34	תל-בונד תשואות
ללא מדד	ללא מדד	83	שקליות - סה"כ
4.0%	3.5%	48	מדדים בולטים: תל-בונד שקלי
-----	0.5%	14	תל בונד-ריבית משתנה***

תשואה שנתית	תשואה שנתית	שווי שוק	
2014	*2015	(מיליארדי שקלים)	
3.3%	3.0%	2	צמודות מט"ח
1.5%	1.5%	280	סה"כ איגרות חוב חברות
4.7%	1.5%	781	סה"כ איגרות חוב

* אומדן, נכון ל-15.12.2015.

** לא כולל אג"ח רצף מוסדיים ומכשירים פיננסים.

*** המדד הושק ב-2.11.2014.

לאור הביקוש מהשוק בעקבות הצלחת עשרת מדדי התל-בונד השונים, ששווי החזקות הציבור ב-66 תעודות סל העוקבות אחריהם מגיע לכ-21 מיליארד שקל, השיקה הבורסה השנה שני מדדי תל-בונד חדשים:

- בינאר הושק מדד **תל בונד – לא צמודות**. המדד כולל את האג"ח חברות הכלולות במדדי תל בונד-שקלי ותל בונד – ריבית משתנה. במדד כלולות כ-86 סדרות של אג"ח בשווי של כ-62 מיליארד שקל.
- בנובמבר הושק מדד **תל בונד - תשואות שקלי**. המדד מורכב מאיגרות חוב חברות שאינן צמודות בריבית קבועה, בדירוג שבין (BBB-) לבין (A) ואשר נכללות במאגר תל-בונד. במדד כלולות 24 סדרות של איגרות חוב בשווי שוק של כ-14 מיליארד שקל.

מחזורי המסחר באיגרות חוב:

מחזורי המסחר בשוק איגרות החוב (כולל תעודות סל, בבורסה ומחוצה לה) הסתכמו בכ-4.2 מיליארד שקל ביום – בדומה למחזור הממוצע בשנת 2014. ביום רביעי 14.10.2015, ערב העדכון החצי-שנתי של מדדי התל-בונד, נקבע **מחזור שיא במסחר באיגרות חוב- סה"כ 11 מיליארד שקל, מתוכם כ-8.4 מיליארד שקל באג"ח חברות**.

מחזור המסחר היומי באיגרות החוב (לא כולל תעודות סל בשוק איגרות החוב) הסתכם בכ-3.9 מיליארד שקל, נמוך אך במעט מהמחזור הממוצע בשנת 2014:

- מחזור המסחר באג"ח ממשלתי שקלי עלה בכ-3% לעומת השנה הקודמת והסתכם בכ-2.1 מיליארד שקל בשנת 2015.
- מחזור המסחר באג"ח ממשלתי צמוד מדד ירד בכ-16% לעומת השנה הקודמת והסתכם בכ-1 מיליארד שקל.
- מחזור המסחר באג"ח חברות עלה בכ-6% לעומת השנה הקודמת והסתכם בכ-0.8 מיליארד שקל בשנת 2015.

משקיעי חוץ רכשו אג"ח ממשלתי נטו בסך כ-2.3 מיליארד שקל בשנת 2015, נכון לסוף אוקטובר, לאחר שרכשו אג"ח ממשלתי נטו בסך כ-8 מיליארד שקל בשנה הקודמת.

גיוס בשוק איגרות החוב:

הגיוס הממשלתי, ברוטו, ב-2015 ירד והסתכם בכ-39 מיליארד שקל לעומת כ-51.5 מיליארד שקל בשנת 2014. כ-74% מהסכום גויס השנה באג"ח שקלי וכ-26% מהסכום גויס באג"ח צמוד מדד. הירידה בהנפקות האוצר ברוטו התאפשרה בין היתר בזכות הירידה בגירעון התקציבי כתוצאה מעלייה בהכנסות הממשלה מגביית מיסים, ומירידה חדה בפדיונות אג"ח ממשלתי סחיר – מכ-52 מיליארד שקל ב-2014 לכ-31 מיליארד שקל ב-2015. **היקף הגיוסים באמצעות הנפקות והקצאות פרטיות של אג"ח חברות** בשוק איגרות החוב בבורסה, המהווה במה מרכזית לגיוסים בשנים האחרונות, הואץ בשנת 2015 והסתכם בכ-54 מיליארד שקל (לא כולל אג"ח רצף מוסדיים ונ.ש.ר), לעומת כ-36 מיליארד שקל בכל אחת מהשנים 2013-2014. הסכום השנה היה אף גבוה במעט משנת השיא 2007 (כ-53 מיליארד שקל - במחירי 12/2015).

לגיוסים הערים השנה תרמו ריבית השפל במשק והירידה בהיקף הנפקות אג"ח ממשלתי ברוטו.

גיוסים באמצעות איגרות חוב חברות בשנת 2015 - מאפיינים עיקריים:

- **גיוס שיא ע"י חברות חדשות:** 11 חברות חדשות גייסו כ-6 מיליארד שקל, לעומת שמונה מנפיקות חדשות ב-2014 שגייסו כ-3 מיליארד שקל. בין המנפיקות החדשות שבע חברות זרות העוסקות בתחומי הנדל"ן בניו-יורק – מויניאן גייסה 1.4 מיליארד שקל בהנפקה הגדולה ביותר של חברה חדשה בתולדות שוק איגרות החוב, והחברות רילייטד (כ-847 מיליון שקל) קופרליין (כ-339 מיליון שקל), סטרוברי (265 מיליון שקל), ג'י.אפ.איי (כ-225 מיליון שקל), קבוצת קליין (כ-206 מיליון שקל), ואמ.די.ג'י (כ-96 מיליון שקל), וחברה זרה העוסקת בתחום הנדל"ן המניב בקנדה – אורבנקורפ (כ-181 מיליון שקל).

בין המנפיקות החדשות המקומיות בולטות בגודלן הנפקות שביצעו: **מגדל ביטוח הון ורכבת ישראל** בסך כ-1 מיליארד שקל כל אחת, כאשר המנפיקה השלישית היא **אלדן תחבורה** שגייסה כ-450 מיליון שקל.

- **עלייה חדה בריכוזיות ההנפקות** - השנה בוצעו 16 הנפקות ענק של אג"ח (0.8 מיליארד שקל ויותר להנפקה) בסכום כולל של כ-24 מיליארד שקל המהווה כ-48% מסך הגיוס בהנפקות לציבור, וזאת לעומת שבע הנפקות ענק בשנת 2014 בסך כ-12 מיליארד שקל שהיוו כ-37% מהסכום שגויס באמצעות הנפקות של אג"ח חברות לציבור.

• התגברות הגיוסים ע"י הסקטור הפיננסי:

הסקטור הפיננסי גייס השנה סכום המהווה כ-39% מסך גיוסי ההון בהנפקות והקצאות של אג"ח, לעומת כ-26% בשנת 2014 וכ-14% בשנת 2013.

הבנקים גייסו ב-2015 כ-18.5 מיליארד שקל, לאחר גיוס בהיקף של כ-10 וכ-4 מיליארד שקל בשנים 2014 ו-2013, בהתאמה. הסכום אותו גייסו הבנקים ב-2015 מהווה כ-33% מסך הגיוסים בהנפקות ובהקצאות פרטיות של אג"ח (כולל רצף מוסדיים, ראה טבלה להלן), לעומת כ-23% וכ-11% בשנים 2014 ו-2013 בהתאמה. שיעור זה ממקם אותם גם השנה, בדומה לשנים אחרונות, ברשימת שלושת הענפים הבולטים בהיקף הגיוסים. הבנקים ניצלו את הריבית הנמוכה במשק כדי למחזר חוב – פדיונות אג"ח בסך כ-13.5 מיליארד שקל בשנת 2015 וכדי להיערך לקראת פדיונות אג"ח עתידיים – בסך כ-10 מיליארד שקל בשנת 2016.

בדומה לשנה הקודמת, גם ב-2015 ההנפקות הגדולות היו של הבנקים: **בנק מזרחי טפחות** ביצע שלוש הנפקות בסכום כולל של כ-6.2 מיליארד שקל, כ-3.15 מיליארד שקל מתוכם **בהנפקת אג"ח הגדולה ביותר בתולדות הבורסה; בנק הפועלים** שגייס כ-5.1 מיליארד שקל בשתי הנפקות; **ולאומי** שגייס כ-2.9 מיליארד שקל בהנפקה אחת.

חברות הביטוח גייסו כ-3.2 מיליארד שקל בשנת 2015, לאחר גיוס בסך כ-1.3 וכ-0.8 מיליארד שקל בשנים 2014 ו-2013 בהתאמה. בשונה מהבנקים, רק חלק קטן מהגיוס שימש לפדיון אג"ח בסך כ-0.5 מיליארד שקל ב-2015 וסכום דומה צפוי להיפדות ב-2016.

חברות שירותים פיננסיים גייסו כ-140 מיליון שקל בכל אחת מהשנים 2014-2015. יצוין כי פדיונות אג"ח שהונפק ע"י חברות אלה הסתכמו בכ-130 מיליון שקל ב-2015 וצפויים להסתכם בסכום דומה ב-2016.

• יציבות בהיקף גיוסי הסקטור הריאלי:

הסקטור הריאלי גייס ב-2015 כ-33 מיליארד שקל, סכום גבוה אך במעט לעומת הגיוס בכל אחת מהשנים 2014 ו-2013. היציבות בהיקף הגיוסים לוותה בירידת משקלם לכ-61% בשנת 2015 לעומת כ-74% ב-2014 וכ-86% ב-2013.

חברות הנדל"ן ממשיכות להוביל ברשימת הענפים עם גיוס בסך כ-19 מיליארד שקל בשנת 2015, גבוה אך במעט מגיוסי הבנקים, לאחר גיוס בהיקף של כ-15 וכ-17.5 מיליארד שקל בשנים 2014 ו-2013, בהתאמה. הסכום אותו גייסו חברות הנדל"ן ב-2015 מהווה כ-35% מסך הגיוסים בהנפקות ובהקצאות פרטיות של אג"ח בדומה לשנת

2014. יצוין כי חברות הנדל"ן ניצלו אף הן את הריבית הנמוכה במשק כדי למחזר חוב – פדיונות אג"ח בסך כ-10.5 מיליארד שקל בשנת 2015 וכדי להיערך לקראת פדיונות אג"ח עתידיים – בסך כ-10 מיליארד שקל בשנת 2016.

- **חברות המסחר והשרותים** תופסות את המקום השני ברשימת ענפי הסקטור הריאלי עם גיוס בסך כ-7-8 מיליארד שקל בכל אחת מהשנים 2013-2015. חברות אלה פדו אג"ח בסך כ-6 מיליארד שקל בשנת 2015, וצפויות לפדות אג"ח בסך כ-5 מיליארד שקל בשנת 2016.
- **ענפי ההשקעות והתעשייה** גייסו כל ענף כ-3 מיליארד שקל בשנת 2015.

- **ירידה במשקל הסכום שגויס באמצעות הסדרות החדשות המונפקות** לכ-70% מהסכום שגויס ב-2015 – לעומת שיא של כ-75% בשנת 2014. יצוין כי החל ב-2013 הורחב היישום של המלצות ועדת חודק גם על הנפקה של סדרות קיימות.

- **משקל הנפקות של אג"ח בדירוג גבוה מקבוצת A ומעלה היווה השנה כ-88%** מהסכום שגויס באמצעות הנפקות של אג"ח לציבור בדומה לשנת 2014 ולעומת כ-84% בשנת 2013.

- **עלייה במשקל הנפקות אג"ח צמוד מדד לציבור** מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור מכ-47% בשנת 2014 לכ-51% השנה וגויסו בדרך זו כ-27.8 מיליארד שקל.

במקביל, **ירידה במשקל הגיוס באמצעות הנפקות של אג"ח לא צמוד** מכ-50% בשנת 2014 לכ-46% השנה וגויסו כ-24.8 מיליארד שקל, כאשר מרבית הסכום כ-23.9 מיליארד שקל גויסו באמצעות אג"ח בריבית קבועה. השנה בוצעו חמש הנפקות לציבור של **אג"ח צמוד לדולר** בסך כ-1.4 מיליארד שקל לעומת הנפקה אחת בסך כ-400 מיליון שקל בשנת 2014. מתוכם, כ-0.9 מיליארד שקל גויסו ע"י **בתי זיקוק** בשלוש הנפקות של אג"ח לציבור.

- **כ-2.5 מיליארד שקל גויסו באמצעות איגרות חוב המיועדות למוסדיים בלבד** (רצף מוסדיים ונ.ש.ר):
בשנת 2015 גויסו כ-1 מיליארד שקל בלבד באמצעות אג"ח רצף מוסדיים, לעומת גיוסי ענק בסך כ-20 מיליארד שקל בשנת 2014 (מהם כ-13 מיליארד שקל שגויסו ממשקיעים מוסדיים בחו"ל), וכ-1.5 מיליארד שקל גויסו ב-2015 במסגרת נ.ש.ר. (ניירות שאינם רשומים למסחר), לעומת כ-1 מיליארד שקל בשנת 2014, מרבית הגיוס השנה בוצע באמצעות נע"מ (ניירות ערך מסחריים).

גיוס הון באיגרות חוב חברות* לפי ענפים 2015-2013 :

במיליוני שקלים

	2013	2014	**2015	
סה"כ	35,580	56,090	54,850	
מזה: גיוס בחו"ל	0	13,100	0	
סה"כ ללא חו"ל	100% 35,580	100% 42,990	100% 54,850	
<u>חלוקה לענפים :</u>				
סקטור פיננסי:	14% 4,870	26% 11,265	39% 21,650	
בנקים	11% 4,040	23% 9,860	33% 18,315	
ביטוח	3% 830	3% 1,270	6% 3,190	
שירותים פיננסיים		0.3% 135	0.3% 145	

86%	30,710	74%	31,725	61%	33,200	סה"כ סקטור ריאלי:
49%	17,460	34%	14,790	35%	19,075	נדל"ן
21%	7,410	17%	7,300	15%	8,250	מסחר ושירותים
6%	2,210	5%	1,870	6%	2,975	השקעות
7%	2,380	10%	4,245	5%	2,795	תעשייה
4%	1,250	2%	930	0.2%	105	טכנולוגיה
0%	0	6%	2,590	0%	0	נפט וגז

* כולל רצף מוסדיים; לא כולל מכשירים פיננסיים, מימוש אופציות ונ.ש.ר.

** אומדן, נכון ל-15.12.2015.

תעודות סל

בסוף 2015 נסחרו בבורסה **640 תעודות סל**, בהן **23 תעודות מטבע** ("תעודות פיקדון"). שווי החזקות הציבור בתעודות הסל (כולל תעודות פיקדון) הגיע לכ-**123 מיליארד שקל בנובמבר 2015**.

סדרות חדשות של תעודות סל:

התפתחות שוק תעודות הסל נמשכה והשנה הונפקו כ-**60 תעודות סל חדשות**, לאחר הנפקה של כ-**77** סדרות חדשות בכל אחת מהשנים 2013-2014, כאשר במקביל 9 תעודות, מרביתן בחסר פקעו ונמחקו מהמסחר.

בין הסדרות, שהונפקו לראשונה, **ארבע תעודות סל ראשונות** על מדד איגרות החוב **תל בונד-ריבית משתנה** שהושק בנובמבר 2014 (ששווי החזקות הציבור בהן כיום כ-300 מיליון שקל), וכן **שתי תעודות סל ראשונות** על מדד **BlueStar Israel Global** (ששווי החזקות הציבור בהן כיום כ-330 מיליון שקל) הכולל כיום 114 מניות ישראליות או זרות עם זיקה לישראל.

כמו כן הונפקו: **40 תעודות סל** על מדדי מניות בינלאומיים, **10 תעודות סל** על מדדי אג"ח מקומיים, **2 תעודות** משולבות מדדי אג"ח מקומיים ובינלאומיים; ותעודת סל **אחת** על מדדי אג"ח בארה"ב.

רכישות / מכירות של תעודות סל ע"י הציבור:

שווי החזקות הציבור בתעודות הסל על מדדי מניות עלה לשיא של כ-76.5 מיליארד שקל בנובמבר 2015, לעומת כ-71 מיליארד שקל בסוף 2014.

- הציבור מכר נטו תעודות סל על **מדדי מניות מקומיים** בסך כ-1 מיליארד שקל, לאחר מכירות נטו בסך של כ-1.2 מיליארד שקל בשנת 2014. שווי החזקות הציבור בתעודות סל על מדדי מניות מקומיים עלה בכ-0.4 מיליארד שקל, כל העלייה נבעה מגידול במחירי נכס הבסיס.
- הציבור רכש נטו תעודות סל על **מדדי מניות בחו"ל** בסך כ-3.7 מיליארד שקל בשנת 2015, לאחר רכישות בהיקף של כ-7.4 מיליארד שקל בשנת 2014. שווי החזקות הציבור בתעודות אלה עלה השנה בכ-5.5 מיליארד שקל- חלקו בגלל רכישות הציבור וחלקו בגלל עליית מחירי נכסי הבסיס.

שווי החזקות הציבור בתעודות הסל על מדדי איגרות חוב עלה לשיא של כ-35 מיליארד שקל בנובמבר 2015, לעומת כ-32.5 מיליארד שקל בסוף 2014.

- רכישות הציבור נטו בתעודות סל על **מדדי איגרות חוב** הסתכמו בסכום זניח בסך כ-0.2 מיליארד שקל בלבד בשנת 2015, לאחר רכישות נטו בסך כ-4 מיליארד שקל בשנת 2014. שווי החזקות הציבור בתעודות אלה עלה בכ-2.7 מיליארד שקל, כאשר כל העלייה נבעה מגידול במחירי נכס הבסיס. יש לציין כי באפיק המקביל של קרנות הנאמנות המשקיעות באיגרות חוב הסתכמו מכירות הציבור השנה בכ-5 מיליארד שקל נטו – לאחר רכישות ענק בהיקף של כ-28 מיליארד שקל בכל אחת מהשנים 2013-2014.

ב-2015 הציבור מכר נטו תעודות מטבע בסך של כ-15 מיליארד שקל. שווי החזקות הציבור בתעודות מטבע ירד השנה בכ-15 מיליארד שקל לסך של כ-11.5 מיליארד שקל בנובמבר 2015, כאשר כל הירידה נבעה, כאמור, ממכירות הציבור, בעיקר בתעודות מטבע שקליות, וזאת בעקבות הריבית הכמעט אפסית במשק. יש לציין שמגמת פדיונות ענק דומה נרשמה במקביל גם בקרנות הנאמנות הכספיות.

מחזורי המסחר בתעודות סל:

מחזור המסחר היומי בתעודות סל על מדדי מניות (מקומיים ובינלאומיים) עלה בשנת 2015 והסתכם בכ-465 מיליון שקל (בבורסה ומחוצה לה), גבוה בכ-28% מהמחזור בשנת 2014. מחזור זה היווה כ-32% ממחזור המסחר הכולל במניות, לעומת כ-30% אשתקד.

מחזור המסחר היומי בתעודות סל על מדדי אג"ח ותעודות מטבע עלה בשנת 2015 והסתכם בכ-320 מיליון שקל (בבורסה ומחוצה לה), גבוה בכ-10% מהמחזור בשנת 2014. מחזור זה היווה כ-29% מהמחזור הכולל באג"ח לא-ממשלתיות, בדומה לשנת 2014.

התפלגות תעודות הסל

שוי החזקות הציבור 31.12.2014 (מיליוני שקלים)	שוי החזקות הציבור 30.11.2015 (מיליוני שקלים)	מספר תעודות סל 15.12.2015	נכס הבסיס	
			מניות	ת"א-100
13,330	12,890	9	ת"א-100	מניות
6,320	7,285	9	ת"א-25	
4,470	4,390	8	ת"א-75	
3,510	3,345	11	ת"א-בנקים	
3,045	3,190	66	18 מדדים מקומיים אחרים	
30,675	31,100	103	סה"כ מדדי מניות מקומיים	
39,920	45,385	296	59 מדדי מניות בינ"ל	
70,595	76,485	399	סה"כ מניות	
5,480	5,955	10	תל-בונד 20	איגרות חוב
2,310	4,430	10	תל בונד-שקלי	
3,600	4,125	10	תל-בונד 60	
3,900	3,905	34	אג"ח ממשלתי שקלי	
3,475	3,245	31	אג"ח ממשלתי צמוד מדד	

שוי החזקות הציבור		שוי החזקות הציבור		מספר תעודות סל 15.12.2015	נכס הבסיס
31.12.2014	30.11.2015	(מיליוני שקלים)	(מיליוני שקלים)		
2,445	2,455	11	תל-בונד 40		
1,930	1,855	5	תל בונד-תשואות		
9,360	9,215	107	מדדים אחרים וסחורות		
32,500	35,185	218	סה"כ איגרות חוב וסחורות		
26,545	11,560	23	סה"כ תעודות מטבע		
129,640	123,230	640	סה"כ		

קרנות הנאמנות

עיקר פעילות המשקיעים התרכזה השנה בקרנות הכספיות

כאשר על רקע הורדת הריבית לשפל ע"י בנק ישראל התגברו הפדיונות נטו בקרנות אלה והסתכמו בסכום ענק – הגבוה ביותר מאז השקתן - בהיקף של כ-26 מיליארד שקל, וזאת לאחר פדיונות בסך כ-7.4 מיליארד שקל בשנת 2014. יצוין כי מגמה דומה אפיינה את האפיק המקביל - תעודות מטבע, מרביתן שקליות, בהן ירדו החזקות הציבור בסכום ענק בהיקף של כ-15 מיליארד שקל.

בקרנות המשקיעות באיגרות חוב הסתכמו הפדיונות נטו בכ-5 מיליארד שקל בשנת 2015, וזאת לאחר שבלטו ביצירות נטו בסכום ענק בהיקף של כ-28 מיליארד שקל נטו, בכל אחת מהשנים 2013-2014.

בקרנות המנייתיות (המשקיעות במניות בת"א) התחדשו היצירות נטו לאחר הפסקה בת שנה, וזאת בהשפעת עליות שערים המניות בתל-אביב, ונרשמו בהן יצירות נטו בסך כ-1.5 מיליארד שקל בשנת 2015, לאחר פעילות לא מהותית בשנת 2014 ויצירות נטו בסך כ-3 מיליארד שקל בשנת 2013.

בקרנות השקליות הסתכמו הפדיונות נטו בכ-2 מיליארד שקל בשנת 2015, בדומה לפדיונות בשנת 2014, ולעומת יצירות נטו בסך כ-2 מיליארד שקל בכל שנת 2013.

בקרנות המשקיעות בחו"ל התמתנו היצירות נטו, חרף עליות השערים בשוקי חו"ל, ונרשמו בהן יצירות נטו בסך כ-2 מיליארד שקל, כרבע סך היצירות נטו בשנת 2014 ולאחר פעילות לא מהותית בשנת 2013.

שוק הנגזרים

מחזור המסחר באופציות על מדד ת"א-25 בשנת 2015 הסתכם בכ-203 אלף יחידות ביום, בדומה למחזור בשנה הקודמת.

מחזורים אלה כוללים את האופציות השבועיות שהושקו ביולי 2013 והמחזור היומי בהן השנה הסתכם בכ-40 אלף יחידות, לעומת כ-26 אלף יחידות בשנת 2014 וכ-12 אלף יחידות במחצית השנייה של 2013. יצוין כי ב-8.7.2015 נסחרו 125,833 יחידות – המחזור הגבוה ביותר מאז השקתן של האופציות השבועיות.

בתחילת השנה עמדה סטיית התקן הגלומה באופציות על מדד ת"א-25 על 10% כאשר בפברואר היא ירדה לשפל של 8%. במהלך השנה, עד אוגוסט היא נעה בד"כ ברמות שבין 10% ל-13% ובאוגוסט היא הגיעה לשיא של 31% בשל המשבר בסין. מאז הסטייה התמתנה בהדרגה וכיום היא עומדת על 15%.

בבורסה נסחרות כיום תשע אופציות על מניות (טבע, פועלים, לאומי, כיל, מזרחי טפחות, דיסקונט, אבנר, בזק ופריגו). מחזור המסחר באופציות אלה מסתכם בכ-6,300 יחידות ביום בשנת 2015, מחזור הנמוך בכ-14% מהמחזור בשנת 2014 בה נרשם מחזור של כ-7,300 יחידות ביום. יצוין כי דירקטוריון הבורסה אישר בסוף השנה השקת אופציות על 16 מניות נוספות הנכללות במדד ת"א-25.

הבורסה השיקה אופציות וחוזים עתידיים על מדד ת"א-100, והמסחר בהן החל ב-29 בינואר 2015. המחזורים באופציות אלה, בשנה הראשונה להשקתן, עדיין נמוכים מאוד – כ-200 אופציות ביום.

המסחר באופציות הדולריות התאפיין במחזורים ערים. עם מלאת 20 שנה להשקתן, שנת 2015 היתה שנת שיא-המחזור היומי באופציות הדולריות הסתכם בכ-65 אלף יחידות ביום בממוצע, גבוה בכ-25% מהמחזור הממוצע בשנת 2014. **יצוין כי ב-23 ביולי נרשם מחזור שיא של 499,944 יחידות** – גבוה בכ-30% מהשיא הקודם שנרשם בספטמבר 2014.

מילוה קצר מועד (מק"מ)

בשנת 2015 הסתכם המחזור היומי במק"מ (בבורסה ומחוצה לה) בכ-0.5 מיליארד שקל, נמוך בכ-20% מהמחזור בשנה הקודמת.

שערי המק"מ נותרו כמעט ללא שינוי ב-2015, והתשואה לפדיון שהגיעה ל-0.2% אחוז בסוף 2015 נמוכה אך במעט מהתשואה בסוף 2014, ולעומת כ-1% בסוף שנת 2013.

בשנת 2015 ירדו החזקות הציבור הישראלי והזר במק"מ והסתכמו בכ-117 מיליארד שקל בסוף השנה, לעומת כ-130 מיליארד שקל בסוף שנת 2014 ושיא בסך כ-136.5 מיליארד שקל בסוף שנת 2010.

לאחר הפסקה בת שנה התחדשו מכירות של מק"מ ע"י תושבי חוץ, ובשנת 2015 מכרו משקיעי חוץ מק"מ בבורסה בת"א בסך כ-3 מיליארד שקל נטו, לאחר רכישות נטו בסך כ-4.3 מיליארד שקל בשנת 2014, ומכירות נטו בסך כ-1.1 מיליארד שקל בשנת 2013.